

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 17/2013 vp

Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä (uudelleenlaadittu teksti) ja yhteisön tavaramerkistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 207/2009 muuttamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 24 päivänä toukokuuta 2013 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä (uudelleenlaadittu teksti) ja yhteisön tavaramerkistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 207/2009 muuttamisesta (U 29/2013 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Antti Riivari, työ- ja elinkeinoministeriö
- apulaisjohtaja Kristiina Nyman, Patentti- ja rekisterihallitus
- asiantuntija Riikka Tähtivuori, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- lainopillinen asiamies Tiina Toivonen, Suomen Yrittäjät
- hallituksen puheenjohtaja Ella Mikkola, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry
- pääsihteeri Marja-Leena Mansala, IPR University Center — Immateriaalioikeusinsituutti.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Keskuskauppakamari.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Tavaramerkkidirektiivin ja -asetuksen muodostaman sääntelykokonaisuuden uudistamisen tavoitteena on edistää innovaatiotoimintaa ja talouskasvua parantamalla koko EU:n tavaramerkkijärjestelmän saatavuutta ja tehokkuutta, jotta

yritykset hyötyisivät kustannusten alenemisesta, järjestelmien yksinkertaistumisesta, nopeutumisesta ja muuttumisesta ennakoitavammiksi sekä oikeusvarmuuden lisääntymisestä. Samanaikaisesti pyritään varmistamaan unionin ja jäsenvaltioiden tavaramerkkijärjestelmien rinnakaistoiminta ja täydentävyys.

Tavaramerkkidirektiivin uudelleenlaadintaa koskevan ehdotuksen tavoitteena on direktiivin nykyisten säännösten nykyaikaistaminen ja parantaminen, oikeusvarmuuden lisääminen ja tavaramerkkioikeuksien soveltamisalan ja niitä koskevien rajoitusten täsmentäminen. Tavaramerkkiasetuksen muuttamista koskevan ehdotuksen tavoitteena on terminologian uudistaminen ja sen mukauttaminen Lissabonin sopimukseen, eurooppalaisen tavaramerkin hakemisessa ja rekisteröinnissä noudatettavien menettelyjen yksinkertaistaminen, oikeusvarmuuden lisääminen sekä asianmukaisen kehyksen luominen yhdenmukaistamisvirasto OHIMin ja kansallisten virastojen yhteistyölle käytäntöjen lähentämisen edistämiseksi ja yhteisten välineiden kehittämiseksi.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu yleisellä tasolla positiivisesti komission ehdottamiin tavaramerkkidirektiiviä ja -asetusta koskeviin ehdotuksiin. Yritysten kannalta on tärkeää, että tavaramerkkioikeutta koskeva sääntely on mahdollisimman selkeää ja ennakoitavaa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä tavaramerkkisääntelyn päivittämistä ja selkeyttämistä vastaamaan nykyistä toimintaympäristön muutosta ja oikeuskäytäntöä.

Ehdotetut muutokset viranomaismenettelyyn olisivat kokonaisuutena katsoen omiaan tuomaan joustoa ja alentamaan yrityksille aiheutuvia kustannuksia. Yksittäiset viranomaismenettelyä koskevat ehdotukset ovat monessa suhteessa riippuvaisia toisistaan, joten valtioneuvosto pitää tärkeänä niiden käsittelyä kokonaisuutena. Ehdotetut menettämistä ja mitättömäksi julistamista koskevat menettelyt ovat osittain samansuuntaisia kansallisen tavaramerkkilainsäädännön uudistamista selvittäneen työryhmän ehdotuksen kanssa ja tavoitteeltaan lähtökohtaisesti kannatettavia. Luokitusta koskevilla kirjauksilla lähinnä vahvistettaisiin jo vallitseva oikeuskäytäntö, mitä olisi kuitenkin tarpeen selkeyttää. Maksuja koskevat muutokset tukisivat merkinhaltijan saaman suojan kohdentamista vain niihin luokkiin, joita todella tarvitaan.

Viranomaisen suorittaman rekisteröintiesteiden tutkimisen osalta valtioneuvosto katsoo, että jäsenvaltioilla tulisi säilyä halutessaan mahdollisuus relatiivisten rekisteröintiesteiden tutkimiseen viran puolesta. Viranomaismenettelyjä koskevan kokonaisuuden osalta valtioneuvosto pitää joka tapauksessa tärkeänä sellaisen kokonaisratkaisun löytämistä, joka varmistaa kansallisen tavaramerkkijärjestelmän ja -viraston säilymisen elinkelpoisena eurooppalaisen tavaramerkkijärjestelmän rinnalla ja jossa myös pk-yritysten toimintaedellytykset tulevat turvatuiksi.

Valtioneuvoston tavoitteena neuvotteluissa on vaikuttaa siihen, että tavaramerkin suojan kohde on riittävällä tarkkuudella yleisön ja viranomaisten määriteltävissä eikä tavaramerkin käyttöalaa merkittävästi laajenneta nykyisestä. Valtioneuvosto pitää lähtökohtaisesti parempana graafisen esittämisen vaatimuksen säilyttämistä, joskin myös komission ehdotus voisi tiettyin muutoksin olla hyväksyttävissä. Direktiivin täsmennykset olisivat tarpeen, koska tällaisen tavaramerkkioikeuden kannalta keskeisen säännöksen muuttaminen aiheuttaisi oikeudellista epävarmuutta sen tulevan soveltamiskäytännön suhteen, minkä lisäksi ehdotetusta muutoksesta seuraavia vaikutuksia ei ole riittävästi huomioitu muualla direktiivissä.

Tavaramerkin ehdottomien rekisteröintiesteiden tarkastelussa pyritään neuvottelujen kuluessa vaikuttamaan niin, että tarkastelu rajoitettaisiin tapahtumaan kussakin jäsenvaltiossa sen virallisilla tai yleisimmin käytetyillä kielillä. Tätä laajempi tarkastelu ei vaikuta tarpeelliselta ottaen huomioon sen, että kansallisen tavaramerkin vaikutukset on alueellisesti rajoitettu.

Direktiivi lisää tavaramerkkivirastojen ja EU:n tavaramerkki- ja malliviraston välistä yhteistyötä. Ehdotuksen mukaan uudella tavaramerkki- ja mallivirastolla olisi myös keskeinen rooli unionin edun mukaisesti yhteishankkeisiin myönnettävän tuen antajana. Valtioneuvosto suhtautuu ehdotuksen tavoitteisiin myönteisesti.

Valtioneuvosto kannattaa myös direktiivissä ehdotettua näkemystä siitä, että tavaramerkin haltijan kielto-oikeus kattaa myös kauttakulje-

tustilanteet. Ehdotettu muutos mahdollistaa tavaroiden väärentämisen tehokkaamman torjunnan EU:ssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Talousvaliokunta pitää komission ehdotuksia kannatettavina siltä osin kuin niillä pyritään ajankäytännön ja selkiyttämään sääntelyä vastaamaan toimintaympäristön muutoksia ja EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntöä.

Rekisteröintiesteiden tutkiminen. EU:n tavaramerkkilainsäädännön uudistamisesta huolimatta kansallisen tavaramerkkijärjestelmän tulee voida säilyä toimintakykyisenä eurooppalaisen järjestelmän rinnalla. Kansallisen viraston tarjoamien palveluiden ja asiantuntemuksen säilyminen on välttämätöntä erityisesti pienten ja keski suurten yritysten näkökulmasta. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan jäsenvaltioilla tulisi halutessaan olla mahdollisuus säilyttää menettely, jossa relatiiviset rekisteröintiesteet tutkitaan viran puolesta ja asetetaan rekisteröinnin esteeksi. Perusteellinen estetutkimus paitsi parantaa hyväksyttävien rekisteröinti oikeusvarmuutta, samalla suoja myös aikaisempien merkkien asemaa. Tämä on koettu merkittäväksi kilpailueduksi kansallisen järjestelmämme hyväksi. Patenti- ja rekisterihallituksen käsittelyajat eivät ole merkittävästi poikenneet EU:n tavaramerkkiviraston käsitteilyajoista huolimatta rekisteröintiprosessien eroavaisuuksista.

Asiantuntijakuulemisissa on tuotu esille joissakin jäsenvaltioissa käytössä oleva menettely, jossa rekisteriviranomainen voi hakijan niin ha-

lutessa tehdä laajan estetutkimuksen, mutta asettaa rekisteröinnin esteeksi vain ehdottomat esteet. Tämä voisi olla toissijainen tavoiteltava neuvottelutulos, mikäli valtioneuvoston ensisijainen tavoite kansallisen järjestelmän säilyttämisestä ei ole saavutettavissa.

Hallinnollinen merkin kumoaminen. Talousvaliokunta pitää hyvänä, että yksinkertaisimpia tavaramerkin suojaamiseen liittyviä toimia voitaisiin saada viraston toimivaltaan. Virastokäsittely on nopeampi ja aiheuttaa vähemmän kustannuksia kuin tuomioistuinprosessi.

Esteiden luettelon laajentaminen. Komission ehdotuksen mukainen ehdottomien esteiden listan laajentaminen siten, että tavaramerkin erottamiskyvyn arviointi ulottuisi myös muiden jäsenvaltioiden kieliin, on valiokunnan saaman selvityksen mukaan paitsi tarpeettoman laaja myös hyvin tulkinnanvaraisena oikeusvarmuutta heikentävä. Valiokunta pitää kannatettavana valtioneuvoston kirjelmässä kuvattua neuvottelutavoitetta saada sekoitettavuusarviointi rajattua ulottumaan vain kunkin jäsenvaltion virallisiin tai yleisimmin käytettyihin kieliin.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

TaVL 17/2013 vp — U 29/2013 vp

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Mauri Pekkarinen /kesk	Eero Lehti /kok (osittain)
vpj.	Marjo Matikainen-Kallström /kok	Päivi Lipponen /sd
jäs.	Harri Jaskari /kok	Jari Myllykoski /vas
	Antti Kaikkonen /kesk	Martti Mölsä /ps
	Johanna Karimäki /vihr (osittain)	Sirpa Paatero /sd (osittain)
	Pia Kauma /kok	Kaj Turunen /ps.
	Jukka Kärnä /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller.